

Προλεγόμενα της έκδοσης

ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ

Η κοινωνία των αρχών του 21ου αιώνα υφίσταται ραγδαίες αλλαγές. Η παγκοσμιοποίηση και συχνά η εμπορευματοποίηση των πολιτισμών και των αξιών και η αποδυνάμωση της έννοιας της κοινότητας, που αποτελούσε στέρεη βάση για τη δημιουργία της αντίληψης του εαυτού και του ανήκειν, έχουν αρνητικές συνέπειες στη ζωή και την ανάπτυξη πολλών νέων. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα, οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων του παιδιού, η κοινωνική αδικία, οι συγκρούσεις, οι πολεμικές συρράξεις και οι βίαιες μετακινήσεις πληθυσμών επισκιάζουν τα ραγδαία άλματα της επιστήμης και της τεχνολογίας. Τι ρόλο μπορεί να διαδραματίσει το θέατρο/δράμα στην εκπαίδευση μέσα σε αυτό το πλαίσιο; Τι μπορεί να προσφέρει; Τι μας δείχνει η έρευνα ότι συμβαίνει όταν τα παιδιά και οι νέοι συμμετέχουν σε θεατρικές διαδικασίες;

Παρόλο που οι λέξεις *θέατρο* και *δράμα* μάς κληροδοτήθηκαν από την αρχαία ελληνική γλώσσα και πολιτισμό, ο οποίος θεωρούσε το θέατρο ως εκπαίδευση (*διδασκαλία*), στις μέρες μας χρειάζεται να αγωνιζόμαστε διαρκώς για να υπενθυμίζουμε αυτή τη διάσταση του θεάτρου. Ένας αγώνας με δυσκολίες, γιατί ενώ η παιδαγωγική αξία και η εξανθρωπιστική δυνατότητα του θεάτρου/δράματος στην ποικιλία των εκφάνσεών του αναγνωρίζεται στα λόγια, φαίνεται να υποτιμάται στην πράξη. Για τους περισσότερους σχεδιαστές εκπαιδευτικής πολιτικής ο ακαδημαϊκός δρόμος προς τη μάθηση φαίνεται να είναι ο κυρίαρχος και σε πολλές περιπτώσεις ο μοναδικός. Τα περισσότερα επίσημα εκπαιδευτικά συστήματα, αγνοώντας στην πράξη παλιές και νέες επιστημονικές θεωρίες περί βιωματικής μάθησης, πολλαπλής νοημοσύνης και ολόπλευρης ανάπτυξης του ανθρώπου, είναι προσκολλημένα στη διδασκαλία και τη μάθηση στο θρανίο. Παρά την αυξανόμενη απογοήτευση και αδιαφορία πολλών μαθητών για το σχολείο, αλλά και τον αυξανόμενο αριθμό των εκπαιδευτικών οι οποίοι βλέπουν με ενθουσιασμό την πολλαπλή αξία του θεάτρου/δράματος στα σχολεία, τα περισσότερα επίσημα σχολικά προγράμματα αντανακλούν την αντίληψη ότι η γνώση είναι ένας όγκος πληροφοριών προς κατανάλωση κυρίως για την απόκτηση πτυχίων.

Η εμπειρία όμως μας αποδεικνύει ότι τα πράγματα αλλάζουν και ότι ο ρόλος μας (εκπαιδευτικών, πανεπιστημιακών, καλλιτεχνών, εμπνευστών, φοιτητών και μαθητών) ως φορέων της αλλαγής είναι καθοριστικός. Γνωρίζουμε ότι, παρά τις θετικές εξελίξεις σε πολλές χώρες, έχουμε ακόμα πολύ δρόμο να διανύσουμε μέχρι να καταφέρουμε να παίξει το θέατρο/δράμα κεντρικό ρόλο στη ζωή των νέων μέσα και έξω από το σχολείο. Το πάθος και η αγάπη μας για την εκπαίδευση και για το θέατρο έχουν πολλά να συνεισφέρουν σε αυτό το σκοπό.

Από το 1998, χρονιά της ίδρυσής του, το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση αποτελεί έναν ανοιχτό χώρο διάλογου πολλών και διαφορετικών πλευρών του θεάτρου/δράματος στην εκπαίδευση. Συνοψίζοντας όλες τις προηγούμενες συνδιασκέψεις, η Συνδιάσκεψη του 2008 ήταν μια γιορτή για τα δέκα χρόνια του Δικτύου, η οποία εστίασε σε παλιά και νέα ζητήματα που αφορούν το θέατρο στην εκπαίδευση. Τα ζητήματα αυτά αφορούν στην τυπική εκπαίδευση (σχεδιασμός αναλυτικών προγραμμάτων και αξιολόγηση, διεπιστημονικές εργασίες, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, καλλιτέχνες στα σχολεία, αισθητική αγωγή), σε κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές (διαπολιτισμικά θέματα και κοινωνική ενσωμάτωση, διαχείριση και επίλυση συγκρούσεων, εξαρτήσεις, ειδικές ανάγκες, περιβαλλοντικά ζητήματα, καλλιτεχνική δημιουργικότητα), στην πολιτική (ο ρόλος της εκπαίδευσης μέσω των τεχνών, σχεδιασμός και υλοποίηση εκπαίδευσης μέσω των τεχνών, προτεραιότητες και ηθικά ζητήματα, ο ρόλος των πανεπιστημίων, των κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανισμών), στις νέες εκφάνσεις της θεατρικής τέχνης, στην έρευνα και την πρακτική.

Είναι ανάγκη να επαναπροσδιοριστούν οι σκοποί και οι στόχοι της εκπαίδευσης γενικά και της εκπαίδευσης μέσω των τεχνών ειδικότερα.

Είναι ανάγκη να ενθαρρυνθεί η καλλιέργεια της φαντασίας, η διαλογική-συμμετοχική μάθηση και η κριτική σκέψη, η συνεργασία και η αλληλεγγύη.

Είναι ανάγκη να συνδεθεί το σχολείο με την κοινωνία με δημιουργικούς δεσμούς, πέρα από τις απαιτήσεις των εθνικών και διεθνών αγορών.

Είναι ανάγκη να τεθούν ερωτήματα, να αμφισβητηθούν τα «δεδομένα».

Είναι ανάγκη να προβάλλουμε τα στοιχεία της έρευνας που δείχνουν πως το θέατρο είναι δυναμικός παράγοντας θετικών αλλαγών στις ζωές των παιδιών και των νέων.

Είναι ανάγκη να γιορτάσουμε και να φέρουμε το Θέατρο στην Εκπαίδευση στο... *κέντρο της σκηνής*.

Η Συνδιάσκεψη 2008 ενθάρρυνε την προσέγγιση των παραπάνω μέσα από: το θέατρο και τη διδασκαλία του ως μορφή τέχνης, το θέατρο/δράμα ως εκπαιδευτικό μέσο και διδακτικό εργαλείο, το θέατρο/δράμα ως μέσο κοινωνικής παρέμβασης, το θέατρο στην κοινότητα, το θέατρο για την ανάπτυξη, τα θεατροπαιδαγωγικά προγράμματα, το θεατρικό παιγνίδι, τη δραματοθεραπεία και το ψυχόδραμα, τη μουσικοκινητική αγωγή, το θέατρο κούκλας, μαριονέτας και σκιών, το χορό και το χοροθέατρο, την οπτικοακουστική αγωγή (φωτογραφία, βίντεο, κινηματογράφος, media), άλλα ζητήματα πρακτικής και έρευνας θεάτρου και παραστατικών τεχνών στην εκπαίδευση.

Η Συνδιάσκεψη περιλάμβανε εισηγήσεις από καλεσμένους ομιλητές, Ομάδες Εργασίας, πρακτικά εργαστήρια, καλλιτεχνικά δρώμενα & εκδηλώσεις, επισκέψεις σε σχολεία, παραστάσεις σε θέατρα της Αθήνας, Master Workshops και επιμορφωτικές εκδηλώσεις στην Αθήνα, τον Πειραιά, το Ηράκλειο Κρήτης και τη Θεσσαλονίκη. Περιέλαβε επίσης και τη 2η Διεθνή Συνάντηση *International Partnerships* με συμμετοχή των διεθνών δικτύων IDEA-Europe, EuroMed & South East Europe Young Theatre Voices, καθώς και τη Πλατφόρμα για τις Τέχνες στην Εκπαίδευση.

Η Συνδιάσκεψη 2008 γιόρτασε τα 10 χρόνια λειτουργίας του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.

Σε αυτή την έκδοση περιλαμβάνονται οι καλεσμένες εισηγήσεις, καθώς και επιλεγμένα κείμενα που γράφτηκαν με αφορμή τις ομάδες εργασίας και τα εργαστήρια και που έφτασαν μέσα στα χρονικά περιθώρια που είχαν οριστεί.

Ευχαριστούμε τους εθελοντές φοιτητές, τους μεταφραστές, τη Σχολή Μωραΐτη, που φιλοξένησε τη Συνδιάσκεψη 2008, τη ΓΓΝΓ για τη στήριξη, το Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου που χρηματοδότησε την έκδοση των Πρακτικών, τα μέλη της Οργανωτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής για την ουσιαστική προσφορά τους.

Νίκος Γκόβας